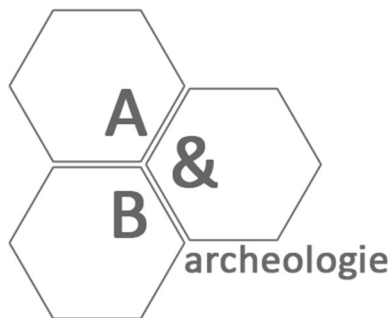

Nota Gentbrugge Peter Benoitlaan

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

18-4-2024

1. Gemotiveerd advies

Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van stedenbouwkundige handelingen langsheen de Peter Benoitlaan te Gentbrugge (deelgemeente van Gent, provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de oppervlakte van de betrokken percelen groter is dan 3000m² en de som van de bodemingrepen groter is dan 1000m², werd door de initiatiefnemer een archeologienota toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota werd opgemaakt door een erkend archeoloog en bestond enkel uit een bureauonderzoek; in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject.

Tijdens de wedstrijdphase voor de gunning van het bouwproject werd in de onderzoekszone (en daarbuiten) een ernstige verontreiniging met PFAS vastgesteld. In samenspraak met de Dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg - Team Stadsarcheologie van de stad Gent werd het plan van aanpak als volgt bijgestuurd: de nieuwe gegevens over de vervuiling worden besproken en afgewogen tegenover de archeologische verwachting en de potentiële kenniswinst, en het niet uitvoeren van het proefsleuvenonderzoek zoals voorzien in de in akte genomen archeologienota wordt gemotiveerd. Dit alles wordt behandeld in deze nota.

Op het terrein werd een beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd, waarbij een verontreiniging werd vastgesteld met PFAS in het vaste deel van de aarde en in het grondwater, en een verhoogde geleidbaarheid in het grondwater. Er werd gesteld dat enkel voor de verontreiniging met PFAS verdere maatregelen noodzakelijk zijn. De verontreiniging werd vastgesteld over een oppervlakte van ca. 5 147m² in het vaste deel van de aarde en over een oppervlakte van ca. 20 000 m² in het grondwater. Er werd geconcludeerd dat er een ernstige verontreiniging aanwezig is, en voor de verontreiniging met PFAS is er een potentieel humaan risico en een verspreidingsrisico vastgesteld. Voor de verontreiniging met PFAS in het vaste deel van de aarde en het grondwater werd een saneringsnoodzaak vastgesteld.

Vanuit het oogpunt van de erkend bodemsaneringsdeskundige is het niet aangewezen om een sleuvenonderzoek uit te voeren ter hoogte van de zones waar een verontreiniging met PFAS aanwezig is in het vaste deel van de aarde en/of in de zones waar voorzien wordt om sleuven te graven tot onder grondwaterniveau.

De zone waar de PFAS-verontreiniging aanwezig is in de vaste aarde, behelst een groot deel van de zone van het proefsleuvenonderzoek. De PFAS-verontreiniging in het grondwater omvat de volledige zone van het proefsleuvenonderzoek. Hoewel er bij een proefsleuvenonderzoek niet steeds tot op het grondwaterniveau wordt gegraven – dat niveau fluctueert doorheen de seizoenen – en de vaste grond in een deel van de te onderzoeken zone niet is vervuild, is het vanuit gezondheidsoogpunt absoluut afgeraden om het proefsleuvenonderzoek binnen de gehele zone uit te voeren zonder voorafgaande sanering. Deze sanering zal gebeuren door afgraving, hierbij zal de grond tot enkele meter diep worden weggegraven. Indien er nog een relevant archeologisch niveau aanwezig is op het terrein, zal dit ongetwijfeld weggegraven worden bij de sanering. Het proefsleuvenonderzoek uitvoeren voorafgaand de sanering is dus niet mogelijk, en na de sanering is het niet zinvol.

In de archeologienota werd aan het onderzoeksgebied een archeologisch potentieel toegekend. Deze archeologische verwachting dient toch ietwat genuanceerd te worden.

- 1) De gebouwplattegrond uit de metaaltijden die werd aangetroffen bij een opgraving iets ten zuidoosten van het terrein: deze datering berust louter op de opbouw van de aangetroffen sporen en op de vulling ervan. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen en er kon geen ¹⁴C-datering uitgevoerd worden omdat de monsters niet toereikend waren. De sporen waren ondiep bewaard, er had al een aftopping van de C-horizont plaatsgevonden.
- 2) Afgaande op de historische kaarten situeert het lusthof/boerderij uit de 17de-18de eeuw zich net ten noorden van de zone die geselecteerd is voor verder vooronderzoek door middel van proefsleuven, en niet binnen de advieszone.
- 3) Ter hoogte van het plangebied is een eenvoudige stratigrafie te verwachten, waarbij het archeologisch niveau zich tamelijk ondiep (40 à 60cm) onder het maaiveld zal bevinden. De kans dat de industriële bebouwing die op het terrein tot stand kwam in de loop van de 20ste eeuw tot een fysieke verstoring van de bodem, en van het archeologisch niveau, heeft geleid, is reëel. Dit staat los van de objectief vastgestelde chemische verstoring van het terrein (PFAS-verontreiniging).

Op basis van bovenstaande argumenten kan de archeologische verwachting naar eerder laag worden bijgesteld. De kans dat er nog onverstoorde archeologische sites aanwezig zijn op het terrein, is eerder klein.

Deze eerder lage archeologische verwachting en de vastgestelde PFAS-verontreiniging zorgen ervoor dat het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek op dit terrein niet aangeraden is. Deze vervuiling houdt een ernstig gezondheidsrisico in, vanuit gezondheidsoogpunt is het nefast om dit onderzoek nog te laten doorgaan. Het archeologisch opvolgen van de graafwerken gekoppeld aan de sanering wordt gezien het gezondheidsrisico en de lage verwachting eveneens niet geadviseerd.